

टाँकी	Pink bauhinia	<i>Bauhinia purpurea</i>
दबदबे	Garuga	<i>Garuga pinnata</i>
किम्बु	White mulberry	<i>Morus alba</i>
कुटमिरो	Yati	<i>Litsea monopetala</i>
खर्सु	Oak	<i>Quercus semecarpifolia</i>
मेन्दोला	Mendola	<i>Tephrosia spp</i>
भटमासे	Flemingia	<i>Flemingia congesta</i>

६.३ घाँस प्रजाती

नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम
मोलासेस	Molasses grass	<i>Melinis minutiflora</i>
राई घाँस	Perennial Rye grass	<i>Lolium perenne</i>
कक्सफुट	Cock'sfoot grass	<i>Dactylis glomerata</i>
हवाईट क्लोभर	White clover	<i>Trifolium repens</i>
ज्वाइन्टभेच	Jointvetch	<i>Aeschynomene indica</i>
बदामे	Forage peanut	<i>Arachis pintoi</i>
नेपियर	Napier grass	<i>Pennisetum purpureum</i>
स्टाईलो	Stylo	<i>Stylosanthes galanensis</i>
मुलाटो	Mulato grass	<i>Brachiaria spp</i>
पासपालम	Dallis grass	<i>Paspalum dilatatum</i>
सेटेरिया	Setaria	<i>Setaria sphacelata</i>
जै घाँस	Fodder Oat	<i>Avena sativa</i>

६.४ फलफूल प्रजाती

नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम
कागती	Acid lime	<i>Citrus aurantifolia</i>
निवुवा	Lemon	<i>Citrus limon</i>
सुन्तला	Mandarin orange	<i>Citrus reticulata</i>
काफल	Bayberry	<i>Myrica esculenta</i>
अम्बा	Guava	<i>Psidium guajava</i>
अमला	Gooseberry	<i>Phyllanthus emblica</i>
लिचि	Litchi	<i>Litchi chinensis</i>
आँप	Mango	<i>Magnifera indica</i>
केरा	Banana	<i>Musa paradisiaca</i>
मेवा	Papaya	<i>Carica papaya</i>
ओखर	Walnut	<i>Juglans regia</i>
खुर्पानी	Apricot	<i>Prunus armeniaca</i>
किबि	Kiwi fruit	<i>Actinidia deliciosa</i>
घिउफल	Avocado	<i>Persea americana</i>
लप्सी	Nepali hug plum	<i>Choerospondias axillaris</i>
चिउरी	Butter fruit	<i>Aesandra butyracea</i>
रुख कटहर	Jackfruit	<i>Artocarpus heterophyllus</i>
नास्पाती	Pear	<i>Pyrus communis</i>
मयल	Himalayan pear	<i>Pyrus pashia</i>
आरू	Peach	<i>Prunus persica</i>
ढाले कटुस	Chesnut	<i>Castanopsis indica</i>
मौवा (पहाडी)	Great malay bean	<i>Engelhardia spicata</i>

६.५ जडिबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावार प्रजाती

नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम
टिमुर	Nepalese pepper	<i>Zanthoxylum armatum</i>
सतुवा	Love apple	<i>Paris polyphylla</i>
लौठसल्ला	Himalayan yew	<i>Taxus wallichiana</i>
कुरिलो (सतावरी)	Asparagus	<i>Asparagus officinalis</i>
चिराईतो	Chireta	<i>Swertia chirayita</i>
तेजपात (दालचिनी)	Cinnamom	<i>Cinnamomum tamala</i>
सिल्टिमुर	Aromatic litsea	<i>Litsea cubeba</i>
गुर्जो	Heart-leaved Moonseed	<i>Tinospora sinensis</i>
निम	Indian lilac	<i>Azadirachta indica</i>
निगालो	Intermediate Cane Bamboo	<i>Arundinaria intermedia</i>
बाँस	Bamboo	<i>Dendrocalamus spp</i>
सिप्लिकान	Sacred garlic pear	<i>Crateva unilocularis</i>
अमूसो	Broom grass	<i>Thysanolaena maxima</i>
शिताके च्याउ	Shitake mushroom	<i>Lentinula edodes</i>
रातो च्याउ	Red mushroom	<i>Ganoderma lucidum</i>
डालेचूक	Seabuckthorn	<i>Hippophae salicifolia</i>

६.६ कृषि बालीका प्रजाती

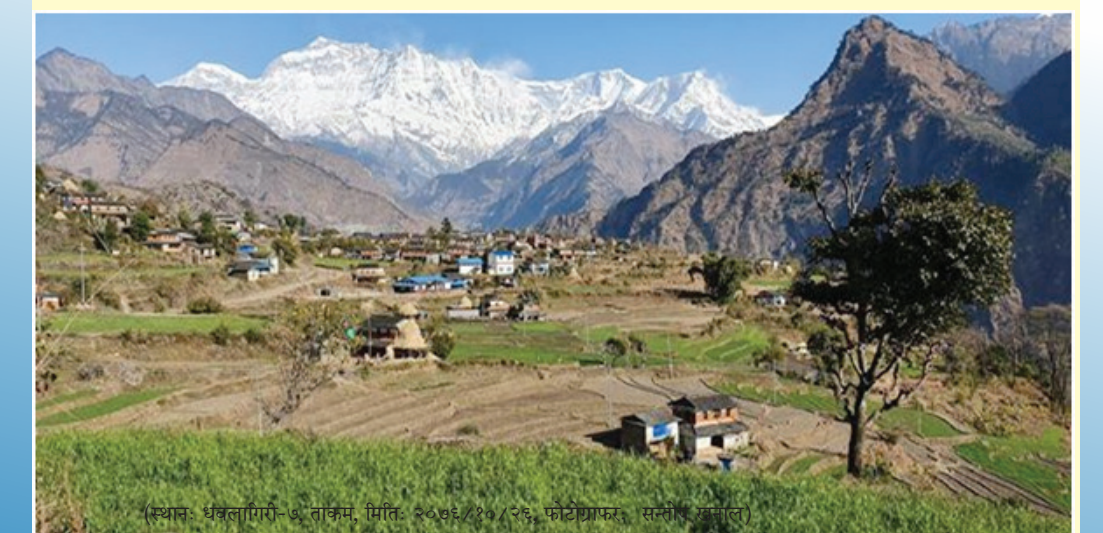
नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम
धान	Paddy, Rice	<i>Oryza sativa</i>
मकै	Maize, Corn	<i>zea mays</i>
कोदो	Finger millet	<i>Eleusine coracana</i>
गहुँ	Wheat	<i>Triticum aestivum</i>
जौ (उवा)	Barley	<i>Hordeum vulgare</i>
फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>
आलु	Potato	<i>Solanum tuberosum</i>
सिमि	Bean	<i>Phaseolus spp</i>
केराउ	Pea	<i>Pisum sativum</i>
भटमास	Mulato grass	<i>Brachiaria spp</i>
बदाम	Peanut	<i>Arachis hypogaea</i>
अलैची	Black cardamom	<i>Amomum subulatum</i>

६.७ पशुपक्षी प्रजाती

नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम
भैसी	Buffalo	<i>Bubalus bubalis</i>
गाई	Cattle	<i>Bos taurus</i>
चौरीगाई	Domesticated Yak	<i>Bos grunniens</i>
बाख्रा	Goat	<i>Capra aegagrus hircus</i>
भेडा	Sheep	<i>Ovis aries</i>
सुँगुर	Domestic Pig	<i>Sus scrofa domesticus</i>
खरायो	Rabbit	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
कुखुरा	Chicken	<i>Gallus gallus</i>
टर्की	Domestic Turkey	<i>Meleagris gallopavo</i>
हाँस	Domestic duck	<i>Anas platyrhynchos</i>
ग्रासकार्प माछ	Grass carp	<i>Ctenopharyngodon idella</i>
रेन्बो ट्राउट माछ	Rainbow trout	<i>Oncorhynchus mykiss</i>

कृषि वन

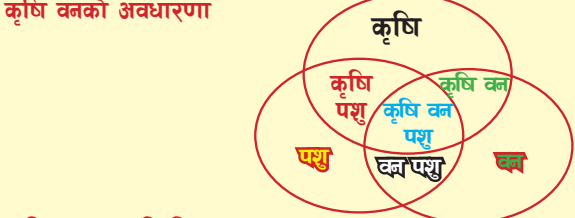
एक चिनारी

प्रकाशक: डिभिजन वन कार्यालय, म्याग्दी
फोन नं. ०६५-५२०९३५
आ.व. २०७६/७७
Email-mgddf@gmail.com
website-www.dfomyagdi.gov.np

१. कृषिवनको परिचय

साधारण भाषामा कृषि र वनको समिश्रण नै कृषि वन प्रणाली हो । एकै ठाउँमा र एकै समयमा कृषि (तरकारी, फलफूल, भूईंघाँस, पशुपंक्षी) र वन (रूखविरूवा) को संयुक्त खेती गर्ने प्रणालीलाई कृषि-वन (Agroforestry or Forest Farming) भनिन्छ । एउटै जमिनमा एकै समयमा एक भन्दा बढी प्रजातिको खेती गर्ने कार्य जसमा रूख प्रजाति अनिवार्य मानिन्छ । कृषिवनको सिद्धान्त मुलत: कृषिवन पैदावारहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउने, पर्यावरणीय सुरक्षा र सन्तुलन गर्ने, र कृषकहरूको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने हो । नेपालमा कृषि-वन प्रणाली परापूर्व कालदेखि नै चलिआएको पाईन्छ। कृषि, वन र पशुपालनविच अन्तरसम्बन्ध भएको कुरा विदितै छ । हालका दिनहरूमा आधुनिक र बैज्ञानिक तरिकाले कृषि-वनको विस्तार भईरहेको छ । कृषिवन र खाद्यसुरक्षा विच अन्योन्याश्रित सम्बन्ध भएकोले दीगो विकास लक्ष्यहरू (SDGs 2016-2030) हासिल गर्न कृषिवन विस्तारले महत्वपूर्ण योगदान दिन सक्छ ।

कृषि-वनका किसिमहरू (समग्र रूपमा)

वनमा आधारित	कृषि/ खेतिमा आधारित
वन + चरीचरण (वन र पशुपालन)	घर बगैँचा
वन + गैह्रकाष्ठ (वन र जडिबुटी)	खेत वारी वरीपरी रूख विरूवा लगाउने
खोरीया (कृषि र वन)	कृषि वन+ मत्स्यपालन
वन + मौरीपालन	बागवानी वालीसँग अन्तरखेती

कृषि वनका किसिमहरू

- रूख + खेती (Agrosilviculture)
- रूख + चरण (Silvopastural)
- रूख + चरण + खेती (Agrosilvopastural)
- रूख + माछा (Silvofishery)
- रूख + मौरीपालन (Apiculture)
- रूख +रेशम खेति (Sericulture)
- रूख + फलफुल, तरकारी, सौन्दर्यमुलक विरूवा(Hertosilviculture)

कृषिवन प्रणालीका केही उदाहरणहरू

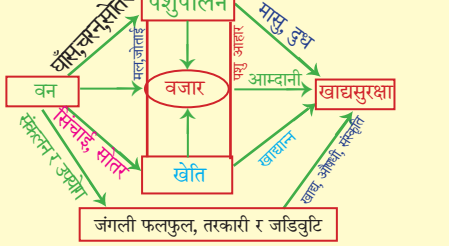
- घरको बगैचामा वा करेसाबारीमा लिची, केरा, भूईंकटहर, बेसार, खुर्सानी, नरिवल, सुपारी, सुन्तला, निबुवा, कागती, मेवा, अम्बा जस्ता कृषि बाली सँगै सिसौ, राईखन्यू, निमारो, काब्रो, पाखुरी, गोगन, कटुस, ओखर, टिमुर, रिट्टा, अमला, लप्सी, दार जस्ता रूख लगाउने ।
- खेतबारीको डिलमा कृषि बाली (धान, मकै, कोदो, गहुँ, जौ, फापर, आलु) सगै उत्तिस, टाँकी, कोईरालो, बकाईंनो, किम्बु, दार, कृटीमिरो, बाँस, काब्रो, सिसौ, ओखर, पैयु, टिमुर, भोटे पिपल, , ईपिलईपिल, फलेदो, आदी रूख विरूवा लगाउने । दारको ठेकी बनाई बेच्न सकिन्छ ।
- खेतवारीको डिलमा फलफूल र जडिबुटीको बिरूवा लगाउने । किवि, ओखर, बन करेला को मुनि सतुवा खेती गर्न सकिन्छ । भटमास, सिमि, काउसो जस्ता कोषेबालीसँग टिमुरको अन्तरबाली लगाउन सकिन्छ । बेनी-५ डडुवाकी रामकुमारी खत्रीले आफ्नो करेसाबारीमा लगाएको एउटा टिमुरको बोटबाट पाँच पाथी टिमुरको दाना बेची पन्ध्र हजार रूपैया कमाउन सफल भएकी थिईन ।
- चिया तथा कफि बगानमा सिरिस र अलैची बगानमा उत्तिस, सिलारि्टिमुर, मल्लातो लगाई छहारी दिने ।
- तराईमा पोखरीको डिलमा सिसौ, ईपिलईपिल, टाँकी आदी रूख लगाउने र माछा, हाँस, सुर्गुर सँगै पाल्ने गरेको ।
- वनमा वा खरवारीमा डालेघाँस र भूईंघाँस प्रशस्त भएमा भैसी, गाई, बाख्रा पालन गर्न सकिन्छ । चरन क्षेत्र भएमा चौरीगाई, भेडा, च्यांग्रा पालन गर्न सकिन्छ ।
- वन जंगलमा टूला रूख मुनि कृषि बाली (मकै, तोरी, गहत, सागपात, अदुवा, बेसार, लसुन, तरूल, च्याउ) घुसाउने । तराईमा सिसौको रूख मुनि सिट्रोनेला लगाउने गर्दछन । जंगलबाट मह, च्याउ समेत संकलन गर्न सकिन्छ ।
- पहाडका समथर जग्गामा निश्चित दूरीमा (जस्तै १० मिटर) प्लटहरू बनाई ति प्लटहरूमा अलग अलग रूपमा रूख-कृषि-रूख-कृषि हुने गरी खेती लगाउन सकिन्छ जसलाई एली क्रापिंग (Alley Cropping) भनिन्छ ।
- वन जंगलमा वा खरबारीमा टूला रूख मुनि भूईंघाँस लगाई हिउँदमा समेत गाईवस्तुलाई हरियो खुवाई वा चरीचरन गराई पशुपालनबाट फाईदा लिने । पहिरोग्रस्त क्षेत्रमा अमूसो लगाएमा भूसंरक्षणका साथै पात पशुआहारको लागि, फूल कुचो बनाउन, डाँठ दाउरा तथा सिन्कामा प्रयोग गर्न सकिन्छ ।
- घर नजिकै वा खरबारीको साँधमा निगालो, फलेदो, किम्बु, बयर, ऐसेलु, अँगैरी, बोक्सीघाँस, सिमली, बैस लगाएर जैविक बार र हावा रोक्ने बनाउने जसलाई भ्हाडीपॉक्त (Hedgerow) भनिन्छ । त्यस्तै, असुरो, तितेपाती, खिर्सी, सजिवन, सिमली, बनमारा, ढैचा, सिरिस आदी बनस्पतिबाट हरियो मल (Green manure) वनाई कृषिवन उत्पादनमा बृदि गर्न सकिन्छ । खेर गएको बनमारा बाट बायोब्रिकेट बनाई खाना पकाउन र जाडोमा आगो ताप्न सकिन्छ ।
- बाँस, बेत, निगालो लगाई तामा, टुसाको तरकारी खान, बिक्रि गर्न, चोया निकाली डोका, डाला, थुन्से, भकारी, मोडा, कुर्सि, टेबल आदी बनाउने लघुउद्यम संचालन गर्न सकिन्छ । उत्तिस र कटुसको काठमा शिताकै च्याउ खेती गरी

तरकारी खान र बिक्रि गर्न सकिन्छ ।

२. कृषिवनका फाईदाहरू

कृषि वन प्रणालीबाट कृषकहरूको आय-आर्जन बढ्ने, बर्तमान र भविष्यमा आवश्यक पर्ने दाउरा, डालेघाँस, ससाना काठको आवश्यकता परिपुर्ति हुने, सामुदायिक तथा सरकारी वनमा कृषकको लागि चाहिने काठको लागि रूख कटानीमा कमी आई वन संरक्षणमा टेवा पुग्ने, कृषि बाली र पशुपालनको उत्पादन बढ्न गई खाद्य सुरक्षा हुने, खनजोत र रासायनिक मलको कम प्रयोग हुने, भू-संरक्षण हुने, पानीको मूल सुकनबाट जोगिने, खोल्सा-खोल्सी मजबुत हुने, वायु प्रदुषण र ध्वनी प्रदुषण कम गर्न सकिने, हरियाली र खेतबारीको सौन्दर्यता बृद्धि हुने, पशु तथा जनावरबाट खेतबारीको छेकबार हुने, पातपतिंगरवाट कम्पोष्ट मल बनाउन सकिने, महिलाहरूलाई घाँस-दाउरा संकलन गर्ने कामको भार घट्ने, गर्मीमा खेतबारीमा काम गर्दा रूखले कामदारलाई शीतलता र चरालाई वास दिने, जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण हुने, कार्बन संचिती बढ्ने, बन्यजन्तु, चराचुरूंगीको संरक्षण हुने, मिलाएर रोपिएकारूखले खेतवारीमा हुरी बतास छेक्न सहयोग गर्ने आदी प्रशस्त फाईदाहरू हुन्छ ।

नेपाली परिवेशमा वन, कृषि र खाद्य सुरक्षाको सम्बन्ध

३. म्याग्दी जिल्लामा कृषिवनको स्थिति विस्लेषण

३.१ सबल पक्षहरू (Strengths)

- खेर गईरहेको बाँभो जग्गामा हरियाली बृद्धि, भूक्षय रोकथाम, काठ-दाउरा-डालेघाँसको आपूर्ति
- नगद आम्रदानी हुने । स्वतन्त्र र स्वरोजगार पेशामा सन्तुष्टी
- समृद् म्याग्दी बनाउन कृषिवन क्षेत्र प्राथमिकतामा परेको । म्याग्दीमा सुन्तला तथा बंगुर जोन कार्यक्रम, जडिबुटी विकास कार्यक्रम र पशुपंक्षी साना मोडल फार्म स्थापना कार्यक्रम लागू भएको । कृषिवन कार्यक्रमले निरन्तरता पाउदै आएको
- निजि कृषिवन नर्सरीहरूको संख्यामा बृद्धि । डिभिजन वन कार्यालयमा हाइटेक नर्सरी स्थापना भएको
- सबै स्थानीय तहमा प्राविधिक सेवा (कृषि, पशु, वन) को उपलब्धता
- डिभिजन वन कार्यालयले आ.व. २०७६।७७ मा रघुगंगा-८ स्थित भिंखानी कृषक समूहमा कृषिवन अभिमुखिकरण गोष्ठी गरेको र निजि जग्गामा सतुवा, राईखन्यू, टिमुर, ओखर, र एभोकाडोको वृक्षारोपण गरी कृषिवन विकास गर्न सो समूहलाई अनुदान दिएको ।
- क्षतीमा राहत पाईने व्यवस्था । आ.व. २०७६।७७ मा मंगला गापा र वेनी नपाका किसानहरूले मकैबालीमा असिनाले क्षती गरेकोमा एक करोड रूपैया भन्दा बढी रकम राहत पाएका । त्यस्तै, डिभिजन वन कार्यालयले १५ जना कृषकलाई चितुवाले पशुधनमा क्षती गरेकोमा रू. ५,३६,५००।- राहत वितरण गरेको
- यस जिल्लाका हरियाली ग्रुप प्रा.लि. (बेनी-४) र हिमचूली आर्गानिक प्रा.लि. (मंगला-१) गण्डकी प्रदेशकै नमूना फार्म भएकोले त्यहाँबाट व्यवसायिक कृषिवन सम्बन्धी धेरै कुरा सिक्न सकिने ।

४.२ दुर्बल पक्षहरू (Weaknesses)

- हावापानी सुहाउँदो तुलनात्मक लाभ दिने सही प्रजाती छनौट हुन नसक्नु
- गुणस्तरीय बिरूवा, चल्ला, पाठा, भुरा उपलब्ध नहुनु
- रोपण, गोडमेल, बालीकटान र भण्डारणमा हेलचक्रर्याई
- बजार तथा बिक्रि प्रकृ्या बारे किसानहरूमा कम जानकारी
- ग्राहक (उपभोक्ता) को ऋयशक्ति र स्वास्थ्य चेतनामा अपेक्षित सुधार नभएको
- भौगोलिक बिकटता, भिरालो तथा कमलो जमिन र प्रकोपको जोखिम

४.३ सम्भावनाहरू (Opportunities)

- किसानहरूमा कृषिवनमा आकर्षण बढ्दो । कोभिड-१९ पछिको सर्वोत्तम बिकल्प
- प्रति ईकाई जग्गाबाट आम्रदानी बृद्धि हुने । सिमान्तकृत जग्गाहरूको समेत बजारभाउमा बृद्धि
- भविष्यमा कृषिवन प्रशोधन उद्योग, कृषि पर्यटन र होमस्टेको प्रचुर सम्भावना

४.४ चुनौतीहरू (Threats)

- रोग - किराको पहिचान र औषधी उपचारको व्यवस्था अपेक्षित रूपमा कमजोर
- प्राकृतिक प्रकोप (असिना, पानी, खडेरी, तुषारो, डढेलो, बाढी, पहिरो, सलह)
- कृषिबालीसंग प्रतिस्पर्धा गर्नु पर्ने । बजार नपाएमा वा मूल्य घटेमा घाटा समेत पर्न सक्ने जस्तै चिराइतो ।
- वन तथा खरबारीका बहुमूल्य जडिबुटी तथा फलफूल चोरी हुन सक्ने
- वन्यजन्तु (चितुवा, बाँदर, दुम्सी, बँदेल) बाट हुने क्षती बढ्दो क्रममा
- वन पैदावारको संकलन अनुमति, नापतौल र ओसारपसार ईजाजतमा भन्फटिला प्रावधान

४. अबको बाटो (Way Forward)

- म्याग्दी जिल्लामा कृषिवनको विकास, विस्तार र प्रवर्धनका लागि डिभिजन वन कार्यालय, कृषि ज्ञान केन्द्र, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण आयोजनाको ईकाई कार्यालय, भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र , भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयको सम्पर्क कार्यालय, अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र आयोजना, ६ वटै स्थानीय तहहरू (बेनी नपा, मंगला गापा, मालिका गापा, धवलागिरी गापा, रघुगंगा गापा, अन्नपूर्ण गापा) विच समन्वय र सहकार्य गरिनु पर्छ ।

- सामुदायिक वन, कबुलियती वन, कृषिवन सहकारी संस्था, कृषि-वन-पशु फार्म, कृषक समूह, जडिबुटी खेतीकर्ता समूहलाई कृषिवन कार्यक्रमको योजना तर्जुमा, कार्यक्रम कार्यान्वयन र कार्यक्रमको सहभागीतामूलक अनुगमन-मूल्यांकनमा सकृय सहभागी गराउनु पर्छ ।
- कृषिवनमा अनुदानको अतिरिक्त वित्तिय लगानीमा सहुलियतदिनु पर्छ । बाली बिमा र बालीको क्षतीमा राहत वितरण फराकिलो र प्रभावकारी हुनुपर्छ ।
- कृषि-वन-पशु क्षेत्रको प्राविधिक सेवा र परामर्श सेवा गुणस्तरीय र सहज बनाउनु पर्छ ।
- कृषिवन विस्तार कार्यक्रममा सालबसाली रूपमा बजेट विनियोजन हुनु पर्छ ।
- कृषिवनको प्रदर्शनी स्थल निर्माण गरी कृषिवन पर्यटनको सम्भावना खोजिनु पर्छ ।

५. म्याग्दी जिल्लामा कृषिवन प्रणालीमा उपयुक्त हुने विभिन्न प्रजातीको सूची

कृषिवन विकासमा प्रजाती छनौट कार्य महत्वपूर्ण मानिन्छ जसका आधारहरू कृषिवनको उद्देश्य, कृषकको चाहना, आवश्यकता र क्षमता, जग्गाको किसिम, बजारको माग र प्राविधिक, बित्तिय तथा बजारीकरणको सुविधा आदी हुन । म्याग्दी जिल्ला ७९० मिटर देखि ८१६७ मिटर उचाईसम्म फैलिएकोले हावापानी, भौगोलिक, जैविक र सांस्कृतिक विविधताले गर्दा विभिन्न प्रजातीहरू कृषिवन प्रणालीका लागि उपयुक्त हुने देखिन्छ जसको सूची तलको तालिकामा दिईएको छ ।

नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम
उत्तिस	Nepali alder	<i>Alnus nepalensis</i>
चाँप	Golden champak	<i>Magnolia champaca</i>
लेकचाँप (सिर्मुं)	Kisopa magnolia	<i>Magnolia kisopa</i>
टुनी	Cedrela tree	<i>Toona ciliata</i>
मलाटा	Macaranga	<i>Macaranga pustulata</i>
लेक पांग्रे (नारू)	Horse chesnut	<i>Aesculus indica</i>
पैयू	Bird cherry	<i>Prunus cerasoides</i>
अगरउड	Agarwood	<i>Aquilaria malaccensis</i>
सौर	Alder birch	<i>Betula alnoides</i>
दार	False nettle	<i>Boehmeria regulosa</i>
राजबृक्ष	Indian laburnum	<i>Cassia fistula</i>
सिसौ	Sissoo	<i>Dalbergia sissoo</i>
मसला	Red gum	<i>Eucalyptus camaldulensis</i>
लाँकुरी	Ash tree	<i>Fraxinus floribunda</i>
भोटेपिपल (बागेकाठ)	Himalayan poplar	<i>Populus ciliata</i>
बैस	Weeping willow	<i>Salix babylonica</i>
फलेदो	Coral tree	<i>Erythrina arborescens</i>
सिमल	Cotton tree	<i>Bombax ceiba</i>

६.२ डालेघाँस प्रजाती

नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम
राईखन्यू	Drooping fig	<i>Ficus semicordata</i>
निमारो (टिमिलो)	Roxburgh fif	<i>Ficus auriculata</i>
काब्रो	Java fig	<i>Ficus lacor</i>
दूधिलो	Willow-leaf- fig	<i>Ficus neriifolia</i>
खम्रेतो (ठोट्ने)	Hairy fig	<i>Ficus hispida</i>
डुम्री	Cluster fig	<i>Ficus recemosa</i>
पाखुरी	Fig	<i>Ficus glaberrima</i>
बेरूलो	Fig	<i>Ficus subincisa</i>
भिमल (स्यालफुम्रे)	-	<i>Grewia optiva</i>
बडहर	Monkey jack	<i>Artocarpus lakoocha</i>
बकाईनो	China berry	<i>Melia azederach</i>
ईपिल ईपिल	Lead tree	<i>Leucaena leucocephala</i>
कोईरालो (कचनार)	Mountain ebony	<i>Bauhinia variegata</i>